

» bilia fiant, » declaratur temeraria, impia, blasphema, anathemate damnata et hæretica.

« II^a. Interiori gratiæ, in statu naturæ lapsæ, nunquam » resistitur, » declaratur hæretica, et ut talis damnatur.

• III^a. Ad merendum et demerendum, in statu naturæ » lapsæ, non requiritur in homine libertas a necessitate, » sed sufficit libertas a coactione, » declaratur hæretica, et ut talis damnatur.

« IV^a. Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ » interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad ini- » tium fidei, et in hoc erant hæretici, quod vellent eam » gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resis- » tere vel obtemperare, » declaratur falsa et hæretica, et » ut talis damnatur.

» V^a. Semipelagianum est dicere Christum pro omni- » bus hominibus mortuum esse aut sanguinem fudisse, » declaratur falsa, temeraria, scandalosa, et intellecta eo sensu quod *Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus sit*, impia, blasphema, contumeliosa, divinæ pietati derogans et hæretica, et ut talis damnatur.

Hæc constitutio ad omnes episcopos catholici orbis directa, ubique cum debita reverentia recepta est, præsertim in Gallia. Jansenii defensores fatebantur quinque Propositiones recte esse damnatas, at contendebant eas non inveniri in opere dicto *Augustinus*, aut in sensu auctoris non fuisse reprobatas; hinc famosa distinctio *juris et facti*.

Innocentius X, de hac distinctione novis episcoporum litteris diei 28 martii anni 1654 admonitus, declaravit die 19 septembris ejusdem anni, brevi ad episcopos Galliæ comitia tunc celebrantes directo, quinque Propositiones esse Jansenii et in sensu Jansenii a sancta Sede fuisse damnatas.

Nihilominus nonnulli iterum argutiebant, contententes vel quinque Propositiones in libro Jansenii non reperiri, vel in sensu ab auctore intento non fuisse damnatas: episcopi pro comitiis generalibus adunati scripserunt, die 2 septembris anni 1656, ad Alexandrum VII, eum rogantes ut finem hujusmodi dissensionibus suprema

auctoritate imponeret. Clarissimus ille Pontifex edidit bullam *Ad sacram*, die 16 octobris ejusdem anni, qua constitutionem decessoris sui confirmabat, atque declarabat quinque Propositiones ex libro Cornelii Jansenii fuisse depromptas, et in sensu ab auctore intento damnatas. Recepto pontificali hoc decreto, clerus Gallicanus, in comitiis adunatus, statuit ut illud ad episcopos absentes mitteretur, cum sequenti forma subscriptionis, pro servanda unitate et præcavendis omnibus subterfugiis:

« Je me soumetts sincèrement à la Constitution du pape » Innocent X, du 31 mai 1653, selon son véritable sens, » qui a été déterminé par la Constitution de notre saint » Père le Pape Alexandre VII, du 16 octobre 1656. Je » reconnais que je suis obligé en conscience d'obéir à ces » constitutions, et je condamne de cœur et de bouche la » doctrine des cinq Propositions de Cornélius Jansénius, » contenues dans son livre intitulé *Augustinus*, que ces » deux papes et les évêques ont condamnées; laquelle » doctrine n'est point celle de saint Augustin, que Jansé- » nius a mal expliquée, contre le vrai sens de ce saint » docteur. »

Plurimi huic Formulario subscribere noluerunt, dicentes episcopos non habere jus regulam fidei sic statuendi. Alexander VII novam edidit constitutionem, die 15 februarii anni 1665, per verba *Regiminis Apostolici* incipientem, qua præcipiebat omnibus subscribere sequenti formulario: « Ego N. constitutioni Apostolicæ » Innocentii X, datæ die 31 maii 1653 et constitutioni » Alexandri VII, datæ die 16 octobris 1656, summorum » Pontificum, me subijcio, et quinque propositiones ex » Cornelii Jansenii libro, cui nomen *Augustinus*, excerptas, et in sensu ab eodem auctore intento, prout illas » per dictas constitutiones Sedes Apostolica damnavit, » sincero animo rejicio, ac damno et ita juro: sic me » Deus adjuvet et hæc sancta Dei Evangelia. »

Jansenii defensores ad distinctionem juris et facti, a doctore *Arnauld* excogitatam, adhuc recurrerunt, dicentes Ecclesiam esse infallibilem in questione juris, non

vero in quæstione facti : unde mandatum subscribendi Formulario obligabat quoad jus, id est, quinque Propositiones juste fuisse condemnatas, non autem quoad factum, id est, dictas Propositiones esse Jansenii, vel in sensu a Jansenio intento fuisse reprobatas.

Cum tamen subscriptio ab ipsis auctoritate Pontificis et legis exigeretur, in duas abierunt sententias : alii rigidiores æstimabant distinctionem juris et facti exprimentam esse, ut tolleretur perjurium ; alii vero molliores opinabantur Formularium simpliciter subscribi posse, distinctione juris et facti in mente retenta.

Interea quatuor episcopi, *Pavillon Alectensis, Caulet Apamiensis, de Bonneval Bellovacensis, et Henricus Arnauld Andegavensis*, ab aliis episcopis Gallicanis recedentes, mandatis publicis docuerunt distinctionem juris et facti necessario admittendam esse saltem tacite, et neminem teneri credere quinque Propositiones esse Jansenii, vel in sensu ab auctore intento fuisse damnatas, aut merito damnari potuisse. Inde magna dissensio in tota Gallia. Ludovicus XIV mandata episcoporum decreto Consilii status suppressit, die 20 julii anni 1665, atque fortiter instituit apud Alexandrum VII ut, tribunali instituto, illos canonicè judicandos procuraret, quod quidem Alexander paratus erat concedere quando morte fuit sublatus. Successor ejus, Clemens IX, propositiones pacis libenter audiit : tunc de negotio amice componendo actum est, et anno 1669 Clemens benevolentiam suam quatuor episcopis ea conditione reddidit ut novam præstarent subscriptionem, *qua sine ulla restrictione quinque Propositiones in sensu Jansenii damnarentur*. Hæc reconciliatio dicta est *Pax Clementina*.

Novatores illam in patrocinium distinctionis juris et facti invocaverunt, dicentes quatuor episcopos cum restrictione circa factum subscripsisse, idque in actis verbalibus synodorum suorum consignasse. Hinc novus animorum æstus et in Gallia et in Belgio. Episcopi Belgæ aliquid addidere Formulario, ut omne effugium tutius præcluderetur distinctionis juris et facti defensoribus : Innocen-

tius XII jussit, brevi diei 6 februarii anni 1694, ut nihil Formulario adderetur : unde Janseniani hujus regionis imo et Galliæ conclamarunt distinctionem juris et facti etiam a pontifice Romano tolerari. Pontifex, volens satisfacere episcopis hac de re conquirentibus, aliud dedit breve die 20 nov. 1696, quo declaravit se, præcedenti brevi, constitutionibus prædecessorum suorum minime derogasse, sed eas e contra confirmasse.

In posteriori loquebatur de *creditis Jansenianis* : hinc novus rumor, quasi confessus esset hæresim Jansenianam merum esse figmentum. Plurima successive publicata sunt opera in gratiam hujus causæ, et anno 1702 prodiit famosus Casus conscientiæ, seu libellus cui titulus : *Cas de conscience*, in quo quadraginta doctores, apposito nomine, respondent absolutionem sacramentalem negari non posse clerico dicenti se condemnare quinque Propositiones quoad jus, sed quantum ad factum seu attributionem illarum libro Jansenii, existimare silentium religiosum sufficere.

Hæc decisio condemnata fuit a cardinali *de Noailles*, archiepiscopo Parisiensi, a facultate theologica ejusdem civitatis et a Clemente XI, brevi diei 12 februarii anni 1703. Doctores alii post alios subscriptionem suam revocaverunt, excepto *Pctipied*, qui e facultate expulsus est. Nihilominus defensores silentii religiosi acriter disputaverunt, et innumera in lucem ediderunt opera, quibus sententiam suam tueri conabantur.

Clemens XI, rogante rege Christianissimo, novam dedit constitutionem *Vineam Domini sabaoth*, die 16 julii 1705, qua cuncta novatorum effugia præcludere nitebatur et silentium religiosum condemnabat, jubens ut Formulario subscriberetur sine ulla distinctione, etiam pure interna.

Tunc novatores in ipsam constitutionem debacchati sunt, et multa evomuerunt scripta quibus satagebant probare illam Pelagianismum redolere, fundamenta virtutum Christianarum evertere, etc. Attamen episcopi Gallicani eam solemniter acceptarunt, cæteris ubique ipsis suffragantibus ; sicque res ab Ecclesia consummata est, et hæ-

resis fautores paulatim evanuerunt, quamvis multi perseveraverint usque ad tempora nostra, schisma anni 1791 in Gallia produxerint, aut alimenta ei præstiterint.

Summa doctrinæ Jansenii.

Præcipui errores Jansenii in quinque famosis Propositionibus supra citatis continentur, et ex uno principio, a schola Baii hausto, sponte fluunt. Principium istud hoc est, voluntatem humanam per peccatum Adami vitiatam sub duplici esse delectatione, una terrena quæ ad malum, et altera cælesti quæ ad bonum sollicitat.

Duplex illa delectatio potest esse 1° indeliberata vel deliberata: prior advertentiam rationis et consensum voluntatis antecedit; posterior vero consensum voluntatis includit vel sequitur; 2° victrix, quæ effectum obtinet, et victa, quæ effectum ad quem destinata est non consequitur.

Cum ambæ delectationes sint oppositæ, mens utrique simul obtemperare non potest, sed fortiori necessario cedit, juxta hæc S. Augustini verba: *Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est.* Si autem parva delectatio crescens, oppositam gradibus superet, voluntatis determinatio eo ipso mutatur. Unde voluntas sub duplici hac delectatione est velut statera quæ elevatur vel deprimitur, pro imminutis vel auctis ponderum viribus.

Contendit tamen Jansenius eam esse liberam, quia necessitas ex majori delectatione proveniens non est absoluta, sed relativa ad præsentis circumstantias, et variabilis, prout variantur circumstantiæ: sic, dominante delectatione terrena, homo bonum agere non potest, sed posset in aliis circumstantiis, et hoc sufficit, inquit Jansenius.

Ex fundamentali hoc principio quinque supradictæ Propositiones evidenter sequuntur, nempe 1° *Aliqua Dei præcepta hominibus justis sunt impossibilia*; nam justi quandoque, non obstantibus nonnullis voluntatis conatibus, præcepta Dei transgrediuntur: atqui tunc dicendum est, juxta Jansenium, delectationem terrenam in eis dominari: ergo, secundum præsentis quas habent vires,

hæc præcepta ipsis sunt impossibilia, et deest gratia qua possibilia fiant.

2° *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*; resistere enim gratiæ est illam privare effectum ad quem destinatur: atqui, præfato admissio principio, gratia nunquam privatur effectum ad quem destinatur; vel enim est superior cupiditate, et vinci non potest; vel inferior, et nihilominus effectum suum consequitur, id est, cupiditatem non vincit, quia ad eam vincendam non fuerat concessa: ergo, etc.

3° Hinc sequitur, *ad merendum aut demerendum non requiri libertatem a necessitate, solam vero sufficere libertatem a coactione*; nam, juxta Jansenii principium, non nisi ex invincibili delectatione, sive gratiæ, sive concupiscentiæ, homo bonum aut malum agit, et tamen meretur aut demeretur. Ergo.

4° Cum Jansenius asserat de fide esse gratiam interiorem necessitatem imponere et ei nunquam resisti, sequitur Semipelagianos, necessitatem gratiæ prævenientis admittentes, in hoc fuisse hæreticos, quod dicerent ei resisti posse. Unde in hac propositione duplex est error facti, scilicet 1° Semipelagianos necessitatem gratiæ interioris et prævenientis ad singulos actus, etiam ad initium fidei, admisisse; et 2° in hoc fuisse hæreticos, quod arbitrarentur tali gratiæ resisti posse.

5° Supposito quod gratiæ nunquam resistatur, sequitur eos qui non salvantur gratias salutis non habere, alioquin salutem necessario consequerentur: ergo Christus pro ipsis non mortuus est: unde, per secundam conclusionem, sequitur illum pro solis electis mortuum esse, quo in sensu propositio est *impia, blasphema, contumeliosa, divinæ pietati derogans et hæretica.* Ergo quinque Propositiones ex prædicto principio naturaliter fluunt.

ARTICULUS SEXTUS.

DE QUESNELLO.

Paschasius *Quesnel*, natus Parisiis anno 1634, presbyter Oratorii, adhuc junior, institutionis Parisiensis primus

director creatus est : inter alia opera pietatem redolentia, composuit librum cui titulus : *Réflexions morales sur le Nouveau Testament*, in parvo volumine in-12, quod breves tantum continebat annotationes in verba Salvatoris. Plures viri, doctrina, dignitate et pietate conspicui, huic operi benigne annuentes, suaserunt auctori ut quatuor Evangelia similiter explicaret; precibus eorum acquiescens, librum suum auctum de novo typis mandavit cum approbatione D. *Vialard*, episcopi Catalaunensis, qui tamen plures in eo fieri correctiones prius exegerat. Anno 1681, e Parisiis expulsus jussu D. *de Harlay*, archiepiscopi Parisiensis, tanquam Jansenismi suspectus, secessit Aureliam, in domum Oratorii, ibique opus suum in cæteros Novi Testamenti libros complere tentavit. Anno 1684, cœtus generalis Oratorii, philosophiæ Cartesii adversus, Formularium composuit, quo Jansenii doctrinam et quædam novæ philosophiæ principia propugnare et docere interdicebat; Formularium illud jussit ab omnibus membris congregationis subscribi : P. *Quesnel* hanc subscriptionem recusavit, et congregationem deserens, adiit Antonium *Arnauld*, Bruxelliam. Ibi opus suum in Novum Testamentum perfecit atque in lucem edidit anno 1694. D. *de Noailles*, successor D. *Vialard* in sede Catalaunensi, illud publico mandato approbavit et fidelibus sibi commissis commendavit. Eodem anno factus archiepiscopus Parisiensis et Cardinalis condemnavit opus inscriptum : *Exposition de la foi de l'Église, touchant la grâce et la Prédestination*, ut errores Jansenii renovans. Anno 1698 prodiiit opus dictum : *Problème ecclésiastique*, in quo ostendebatur doctrinam operis ab episcopo Catalaunensi approbati eandem esse ac doctrinam operis ab archiepiscopo Parisiensi condemnati. Hinc magnus animorum conflictus, quo turbata est pax Clementina : ipsimet episcopi divisi sunt circa opus *Quesnel*, aliis illud damnantibus et aliis approbantibus. Clemens XI, qui anno 1708 idem opus jam damnaverat, precibus regis acquiescens et litem terminare volens, celebrem edidit constitutionem *Unigenitus*, die 8 septembris 1713, qua centum et unam propositiones e

libro *Quesnel* excerptas, cum respectivis censuris damnavit, prohibuitque sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ librum legere vel retinere. Cardinalis *de Noailles*, cum octo aliis episcopis, hanc constitutionem acceptare noluit. Quatuor episcopi, scilicet *de la Broue*, *Mirapicinus*, *Soanem* Sanitiensis, *Colbert* Montispessulanus, et *de Langle* Bononiensis, per actum coram notario exaratum, a constitutione ad futurum concilium generale, anno 1717, appellarunt : eorum exemplo moti, plurimi simplices presbyteri pariter appellarunt, atque novum creatum est scandalum. Tandem, Cardinalis *de Noailles*, post multas disceptationes, constitutioni subscripsit anno 1718. Existit historia famosæ hujus constitutionis, auctore *Godau*, episcopo Vinciensi, 2 vol. in-12.

Præcipua errorum *Quesnel* capita, sunt : 1° gratiæ interiori nunquam resisti ; 2° non dari gratiam sufficientem sed omnem gratiam esse efficacem ; 3° aliqua Dei mandata multis, etiam justis, esse impossibilia ; 4° omnia opera infidelium et peccatorum esse peccata ; 5° gratiam et justitiam primo homini fuisse debitam ; 6° non esse in Deo sinceram voluntatem omnes homines salvos fieri ; 7° Christum non mortuum esse pro omnibus hominibus ; 8° opera sine charitate facta esse mala : unde, amissa charitate, simul amittuntur fides, spes, omnes virtutes, etc. Igitur errores Jansenii renovat et novos eis adjicit.

Notandum est Clementem XI prohibuisse, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, legere aut servare librum *Quesnel*, aliosve libros existentes aut existuros, doctrinam ejus defendentes. Bulla *Unigenitus* recepta et publicata est in Gallia : igitur prædicti libri legi non possunt nec retineri, sine episcopi licentia.

PARS DOGMATICA.

DE DOCTRINA ECCLESIE CIRCA GRATIAM.

In hac parte exponenda est fides catholica circa gratiam et vindicanda de erroribus supra relatis. Dicemus 1° de